Розділ 1
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ
CHAPTER 1
ACTUAL ISSUES OF THE HIGHER EDUCATION

УДК 378.14.014.13::502/327(ЄС)

Інна Миколаївна Коренева,
кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант кафедри теорії і методики
викладання природничих дисциплін
Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка,
e-mail: inna_koreneva@i.ua

Олена Сергіївна Мельник,
кандидат технічних наук, доцент,
завідувач кафедри безпеки життєдіяльності,
фізичного виховання та здоров'я людини
Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка,
e-mail: olena_melnyk12@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

У статті розкрито досвід упровадження спеціалізованого навчального курсу «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» в практику підготовки педагогічних працівників. Подано короткий опис навчальної програми вказаного курсу та схарактеризовано результати зміни когнітивного показника рівня еколого-педагогічної культури майбутніх педагогів, а саме: рівня знань студентів-випускників про досвід Європейського Союзу у сфері екологічної безпеки та освіти.

Ключові слова: екологічна освіта, екологічна безпека, Європейський Союз, охорона природи, формування еколого-педагогічної культури вчителів.

Постановка проблеми. Початок третього тисячоліття характеризується поступовою трансформацією індустріального суспільства в науково-інформаційне, де головними об'єктами накопичення стають знання та професійні компетентності. Спільнота держави поступово усвідомлює той факт, що освіта є основним механізмом формування суспільного інтелекту, продуктивним чинником розвитку суспільства, вона має набути статусу загальнодержавної стратегії та об'єднати всі сектори державної політики [1].

Багаторічна історія України та її найкращі вітчизняні освітянські традиції, зважаючи на географічне розташування України, свідчать про те, що в минулому педагогічний досвід переймали переважно з країн північно-східного партнерства: Росії та Білорусії. Сьогодні у зв'язку зі зміною вектора спрямованості на західні партнерства та євроінтеграційні процеси в нашій державі освітяни потребують більшого обсягу інформації про процеси та явища, що мають місце в державах європейської спільноти. У світлі зближення України з країнами ЄС нагальною для науковців, викладачів та студентів є потреба у вивченні європейського досвіду з подальшим упровадженням його елементів в освітній процес на всіх рівнях, включаючи дошкільні навчальні заклади, загальноосвітні школи, професійно-технічні училища, вищу освіту тощо. Серед широкого кола питань, що досліджують в університетах України, велику

увагу приділяють проблемам забезпечення сталого розвитку, екологічній безпеці та збереженню навколишнього природного середовища, адже в усьому світі ці питання є одними з найгостріших.

Переорієнтування системи освіти кожної держави на засади сталого розвитку визначено як один з пріоритетних напрямів діяльності, що зазначено в програмних документах Всесвітніх самітів ООН – «Порядок денний на XXI століття» (Ріо-де-Жанейро, 1992 р, Ріо+10; Ріо+20); «Порядок денний для сталого розвитку до 2030 р.» (Нью-Йорк, 25.09.2015). У національній доповіді НАН України «Національна парадигма сталого розвитку України» ще у 2012 році було зазначено, що двадцятирічний досвід упровадження стратегічних засад сталого розвитку в Україні доводить необхідність зосередження уваги на системних методологічних аспектах формування оновленого концепту національної освіти [4]. Усе зазначене знайшло відображення в Законі України «Про вищу освіту» [3], де першим принципом державної політики у сфері вищої освіти проголошено сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя.

У контексті наведеного вище особливої актуальності сьогодні набуває вивчення і використання досвіду країн Європейського Союзу та підготовка педагогічних працівників на засадах освіти в інтересах сталого розвитку. Адже саме вони є рушійною силою тих змін, що допоможуть у переході до сталого розвитку суспільства, саме вони мають отримати необхідні знання та навички і сформувати стійку мотивацію в інтересах сталого розвитку та високий рівень відповідальності молодого покоління за майбутнє. А екологічна компетентність має стати обов'язковим компонентом системи загальних компетентностей педагогічних працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні освіта для сталого розвитку (ОСР) продовжує своє формування як освітня концепція, намагаючись об'єднати екологічні, економічні та соціальні аспекти. Проблематика ОСР висвітлена своє місце в працях багатьох науковців та методистів-практиків. Головні філософські положення концепції освіти для сталого розвитку розкриті в роботах В. Андрущенка, Т. Гардащук, Р. Карпінської, І. Карпань, М. Кисельова, В. Кременя, В. Крисаченка, Л. Лук'янової, П. Сауха, М. Хилька та ін.

Окремі змістові та методичні аспекти впровадження ОСР в практику роботи навчальних та позашкільних закладів в Україні розкриті в працях О. Безсонової, Л. Загвойської, О. Пометун, М. Романенка, Т. Тимочко, О. Ярошенко та ін. Проблематика впровадження ОСР в практику вищої школи розглядається в роботах В. Боголюбова, Ю. Бойчука, В. Карамушки, Л. Мельника, О. Мітрясової, В. Радкевич, С. Рудишина, Ю. Скиби, С. Совгіри, Н. Пустовіт та ін. Проте проблематика підготовки педагогічних працівників на засадах освіти для сталого розвитку та використання в процесі цієї підготовки досвіду Європейського Союзу залишається відкритою для подальших наукових досліджень і потребує методичного забезпечення.

Формулювання мети статті. Метою статті є розкриття особливостей та результатів упровадження спеціалізованого навчального курсу «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» у підготовці майбутніх педагогів .

Виклад основного матеріалу. У світлі інтеграції України до європейського освітнього простору виникає потреба у вивченні й цілеспрямованому використанні ефективного досвіду європейських країн щодо вирішення цілої низки проблем, серед яких чільне місце належить питанням екологічної безпеки. Загальновідомо, що екологічна безпека є компонентом національної безпеки, що гарантує захищеність життєво важливих інтересів людини, суспільства, довкілля та держави від реальних або потенційних загроз, що створюються антропогенними чи природними чинниками стосовно навколишнього середовища. Об'єктами екологічної безпеки є все, що має суттєве значення для суб'єктів безпеки: права, матеріальні та духовні потреби особистості, природні ресурси та довкілля як матеріальної основи державного та суспільного розвитку. А суб'єктами екологічної безпеки є індивідум, суспільство, біосфера, держава [5].

Європейські країни мають досвід ефективного розв'язання екологічних проблем. На сьогодні екологічна політика Європейського Союзу сформувала чіткі підходи до вирішення проблем навколишнього середовища, а це, у свою чергу, сприяло становленню ЄС в якості впливового суб'єкта міжнародної екологічної політики. Так, ЄС запровадив ряд європейських Програм дій у сфері навколишнього природного середовища, окремі з яких передбачають координацію заходів у сфері навколишнього середовища не тільки держав-членів, і країн-кандидатів та інших європейських країн, а також міжнародних екологічних організацій. Україна є частиною Європи і має враховувати великий досвід Євросоюзу в організації екологічної безпеки. Особливого значення в цьому контексті набувають питання імплементації екологічної політики в громадянському суспільстві. У даному аспекті на перший план виходить проблема вдосконалення національної системи освіти. Питання про зміст та реалізацію національних заходів екологічної безпеки знаходять висвітлення в навчальних програмах підготовки вихователів дошкільних закладів, учителів загальноосвітніх шкіл, викладачів професійно-технічних училищ та вищих навчальних закладів. Але освітніми програмами підготовки фахівців у галузі освіти в Україні не передбачено висвітлення досвіду Євросоюзу в організації екологічної безпеки.

Для визначення рівня сформованості знань студентів педагогічного університету з питань розв'язання проблеми екологічної безпеки в Європейському Союзі було проведено опитування випускників у формі тестування з окресленої проблематики. Опитувальник складався з 50 тестових запитань з множинним вибором, що змістово відображали такі тематичні модулі:

- міжнародне співробітництво Європейського Союзу з питань захисту та збереження навколишнього природного середовища;
- нормативно-правова база з питань екологічної безпеки в країнах Європейського Союзу;
- екологічна освіта в країнах ЄС;
- упровадження європейського досвіду реалізації стратегії екологічної безпеки на території України.

Середня кількість правильних відповідей студентів на запропоновані тестові запитання склала 9, що засвідчує низький рівень сформованості знань про досвід Європейського Союзу у сфері екологічної безпеки. Так, студенти-випускники педагогічного університету краще володіють загальними питаннями організації та функціонування Європейського Союзу, знають міжнародні природоохоронні організації та мають уявлення про програми ООН, орієнтуються в особливостях національної екологічної політики України. Зокрема, добре знають основні інституції ЄС та їх функції, основні положення міжнародних договорів та українського законодавства у сфері охорони природи (Кіотський протокол, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» та ін.). Низький рівень знань студентів педагогічного університету спостерігається щодо особливостей упровадження екологічної політики Європейського Союзу та сфери регулювання права навколишнього середовища. Варто зазначити невисоку обізнаність студентів у питаннях упровадження екологічної освіти в країнах Європейського Союзу як однієї з умов гарантування екологічної безпеки. Зокрема, труднощі викликало окреслення основної мети ЄС відповідно до Програми дій ЄС з охорони навколишнього середовища до 2020 року «Жити добре, в межах можливостей нашої планети», розкриття основних принципів екологічного права ЄС та особливостей кліматичної політики ЄС, поводження з відходами, небезпечними виробництвами та збереженням біологічного різноманіття та ін.

Таким чином, для заповнення виявлених прогалин у знаннях, з метою ознайомлення широкого кола студентів, аспірантів, співробітників та інших зацікавлених осіб з досвідом природоохоронної діяльності в ЄС командою викладачів Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка у складі Мельник О. С., Загородньої Л. П., Кореневої І. М., Данильченко І. Г. розроблено спеціалізований навчальний курс «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» [6].

Його актуальність обумовлена необхідністю формування в студентів та інших

зацікавлених осіб європейського рівня еколого-педагогічної культури – складової загальної культури особистості, що відображає міру її прояву в професійній діяльності та є інтегрованим показником творчої поведінки на основі екологічних знань, переконань, цінностей, норм природовідповідної діяльності. Вона полягає в здатності самостійно виробляти принципи своєї діяльності відносно навколишнього середовища та вирішувати професійні завдання щодо формування екологічної культури школярів. Процес формування еколого-педагогічної культури майбутнього педагога має ґрунтуватися на міждисциплінарному інтегруванні навчальних дисциплін, серед яких важливе місце має посідати і означений курс. Він покликаний стати органічною складовою професійної підготовки висококваліфікованого фахівця освітньої галузі. Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» розроблена для спеціальностей 012 Дошкільна освіта, 014.05 Середня освіта (Біологія), проте може бути використана в процесі підготовки фахівців інших спеціальностей.

Метою викладання зазначеної вище варіативної навчальної дисципліни є формування продуктивного рівня еколого-педагогічної культури майбутнього вихователя, вчителя на засадах європейського досвіду реалізації стратегії екологічної безпеки. Предметом навчальної дисципліни «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» є досвід європейських країн щодо вирішення питань з екологічної безпеки. Вивчення курсу здійснюється в тісному зв'язку з іншими навчальними дисциплінами. Методологічні основи засвоєння курсу становлять такі навчальні дисципліни: «Філософія», «Екологія», «Основи екології», «Педагогіка», «Безпека життєдіяльності». Курс є базовим для подальшого вивчення курсів «Технологія формування екологічної культури у дітей дошкільного віку», «Технологія викладання методики природознавства», «Філософія освіти», «Педагогіка вищої школи та Болонський процес», «Охорона праці в галузі», «Методика викладання біології у ВНЗ».

Згідно з вимогами навчальної програми студенти повинні знати основні поняття в галузі екологічної освіти й безпеки; сутність та загальні характеристики екологічної безпеки та шляхи її забезпечення; основні принципи, моделі, напрями екологічної освіти в країнах Європейського Союзу; основи міжнародного права з екологічної безпеки; механізми впливу суспільства на реалізацію природоохоронних програм у державах Європейського Союзу; шляхи інтеграції європейського досвіду реалізації стратегії екологічної безпеки на території України. Студенти в процесі вивчення курсу повинні навчитись використовувати європейські теоретико-методологічні концепції та нормативно-правові акти з екологічної безпеки в практичній професійній діяльності, а також уміти застосовувати відомий на сьогодні освітній інструментарій із безпеки навколишнього природного середовища.

Упровадження спеціалізованого курсу «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка відбувається впродовж двох років. Вивчення курсу «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» здійснюється на випускових курсах бакалаврату в обсязі 90 годин (3 кредити), у тому числі 24 години лекцій, 16 годин практичних занять та 50 годин самостійної роботи студентів. У процесі опанування навчального матеріалу студенти виконують індивідуальну роботу з актуальних питань екологічної безпеки. Протягом цього часу спеціалізований курс прослухали понад 100 студентів денної та заочної форм навчання щороку. Звичайною формою роботи на практичних заняттях стало виконання та захист творчих проектів, ділових ігор, написання розповідей та казок для старших дошкільників та молодших школярів з проблематики екологічного права ЄС тощо.

Вивчення курсу «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» завершується вихідним тестуванням студентів, що дає змогу порівняти рівень сформованості знань випускників про політику Європейського Союзу у сфері екологічної безпеки та рівень сформованості когнітивного компонента еколого-педагогічної культури майбутніх педагогів. Розкриємо рівень знань студентів педагогічного університету на прикладі одного змістового модуля, а саме «Нормативно-правова база ЄС у сфері екологічної безпеки». Так, усі студенти (100 %), що вивчили спеціалізований курс, правильно визначають основну

мету екологічної політики ЄС та розкривають рівень його компетентності у сфері «Довкілля», знають про функціонування єдиної європейської мережі природоохоронних територій «Natura – 2000». Більшість студентів на достатньому рівні володіє інформацією про сутність основних принципів екологічної політики (називає більшість принципів та правильно їх пояснюює) та зміст рамкових Директив Європейського Союзу у сфері охорони природи та екологічної безпеки. Наприклад, 78 % опитаних студентів, що прослухали курс, правильно називають сфери діяльності ЄС з підвищення ефективності використання енергії та зменшення викидів вуглекислого газу в атмосферу. 85 % студенів знають про ієрархію системи управління відходами, запропоновану Рамковою Директивою 75/442/ЄЕС про відходи. 64 % студентів правильно вказують заходи ЄС для послідовного й ефективного забезпечення високого рівня захисту від небезпечних виробництв та попередження великих аварій. Труднощів не викликає розкриття питань діяльності інституцій Європейського Союзу у сфері екологічної безпеки. Середня кількість правильних відповідей студентів на запропоновані тестові запитання склала 43. У цілому рівень обізнаності студентів педагогічного університету про досвід Європейського Союзу у сфері охорони природи, екологічної безпеки та освіти після вивчення спеціалізованого курсу «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» можна вважати достатнім.

Висновки. На основі викладеного можна вважати, що впровадження спеціалізованого навчального курсу в підготовку педагогічних працівників дозволяє розв'язати ряд навчальних, розвивальних та виховних завдань підготовки педагогічних фахівців в умовах глобалізації та євроінтеграції, а саме: підвищити інтерес до проблеми екологічної безпеки та шляхів її вирішення в Україні та країнах ЄС; забезпечити студентів ґрунтовними системними знаннями про досвід Європейського Союзу з питань екологічної безпеки; сприяти розвитку здібностей проектувати екобезпечне культурно-освітнє середовище в дошкільних закладах, загальноосвітніх школах, спираючись на досвід європейських країн; заохочувати студентів до самостійного пошуку інформації з питань реалізації екологічної політики в країнах ЄС та поширення її серед широкого загалу; сприяти формуванню фахових умінь аналізу й оцінювання європейського досвіду реалізації стратегії екологічної безпеки та його творчого впровадження у власну професійну діяльність; формувати активну громадянську позицію щодо питань екологічної безпеки, засновану на досвіді Європейського громадянського суспільства.

Список використаних джерел та літератури

1. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)] ; за заг. ред. В. Г. Кременя. − Київ : Педагогічна думка, 2016. – 448 с.

2. Освіта для сталого розвитку: Національна доповідь / [Уклад.: А. В. Кудін, К. М. Левківський, С. М. Степаненко та ін.]; за заг. ред. С. М. Ніколаєнка. – Київ : Знання, 2007. – 112 с.

3. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] / Верховна рада України: офіційний веб-портал. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 13.02.2017). – Назва з екрана.

4. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д. т. н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – Київ : Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України", 2012. – 72 с.

5. Качинський А. Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення / А. Б. Качинський. – Київ : Нац. ін-т стратегічних досліджень (НІСД), 2002. – 311 с.

6. Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду: програма варіативної навчальної дисципліни підготовки бакалаврів напрямів 6.010101 Дошкільна освіта, 6.040102 Біологія* [Електронний ресурс] / [Мельник О. С., Коренева І. М., Загородня Л. П., Данильченко І. Г.]. – Режим доступу: http://mone.gnpu.edu.ua/images/trprm.pdf (дата звернення: 6.03.2017). – Назва з екрана.

Инна Николаевна Коренева,
кандидат педагогических наук, доцент,
докторант кафедры теории и методики
преподавания естественнонаучных дисциплин
Глуховского национального педагогического
университета имени Александра Довженко,
e-mail: inna_koreneva@i.ua

Елена Сергеевна Мельник,
кандидат технических наук, доцент,
заведующая кафедрой безопасности
жизнедеятельности,
физического воспитания и здоровья человека
Глуховского национального педагогического
университета имени Александра Довженко,
e-mail: olena_melnyk12@ukr.net

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОПЫТА ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА В ОБЛАСТИ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

В статье раскрывается опыт внедрения специализовавного учебного курса «Реализация стратегии экологической безопасности: интеграция европейского опыта» в практику подготовки педагогических работников. В частности, представлено краткое описание учебной программы указанного специализированного курса и охарактеризованы результаты изменения когнитивного показателя уровня эколого-педагогической культуры будущих педагогов, а именно: уровня знаний студентов-выпускников об опыте Европейского Союза в сфере экологической безопасности и образования.

Ключевые слова: экологическое образование, экологическая безопасность, Европейский Союз, охрана природы, формирование эколого-педагогической культуры учителей.

Inna Koreneva,
Pedagogical sciences candidate, Associate professor,
Doctoral student of the theory and methods
of teaching natural sciences chair
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv
National Pedagogical University,
e-mail: inna_koreneva@i.ua

Olena Mel'nyk,
Technical Sciences candidate, Associate professor,
Head of Life Security and Physical education
and health education chair
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv
National Pedagogical University,
e-mail: olena_melnyk12@ukr.net

USE OF THE EUROPEAN UNION EXPERIENCE ON ENVIRONMENTAL SAFETY IN FUTURE TEACHERS TRAINING

Introduction. *Ukraine is a part of Europe and should take into account the extensive experience of the European Union in providing the environmental safety. The issues of environmental policies implementation into civil society have particular importance in this context. The problem of the national education system improving is the most important in this aspect. Questions about the content*

and implementation of national environmental safety measures are reflected in the Curriculum of preschool teachers, school teachers, vocational school and university teachers training. But teachers training Curriculum in Ukraine does not provide coverage of the EU experience in providing environmental safety.

Purpose. *The purpose of this article is to outline the characteristics and results of the specialized course implementation "The environmental safety strategy implementing: integration of the European experience" in future teachers training.*

Methods*. In our research we used a system of methods, including: theoretical analysis of scientific literature on the chosen problem; conversation methods; testing; statistical methods of data processing (using the average data фof the studying), the method of qualitative analysis of empirical data processing.*

Results. *In order to review a wide range of students, postgraduates, staff and other interested parties with the experience of environmental activities in the EU the team of teachers of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, in particular O. S. Mel'nyk, L .P. Zagorodnya, I. M. Koreneva, I. G. Danyl'chenko, developed a specialized training course "The environmental safety strategy implementing: integration of the European experience". Its relevance is coused by the necessity of the ecological and pedagogical culture formation in students and other interested people – the part of general culture of personality that reflects the degree of its manifestation in the professional activity and is an integrated criteria of creative behavior based on environmental knowledge, beliefs, values, norms of nature concerning activities.*

The subject of the course "The environmental safety strategy implementing: integration of the European experience" is the experience of European countries regarding environmental safety. The implementing of this course in Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University is carried on for two years. The course "The environmental safety strategy implementing: integration of the European experience" is studied by the students of undergraduate courses amounting to 90 hours (3 credits). Analysis of the results of incoming and outcoming students test demonstrates a significant increase of the cognitive component of ecological and pedagogical culture of students, and thus efficiency of the training course.

Originality. *Scientific novelty of the research results set out in the article is that the training specialized course "The environmental safety strategy implementing: integration of the European experience" was oroved and developed for the first time. It is aimed at improving the formation of ecological and pedagogical culture of future teachers on the basis of EU experience in the field of environmental safety and education.*

Conclusion. *Based on the above, we can assume that the introduction of a specialized training course in teaching staff training allows us to solve a number of educational and developmental objectives of teachers training in the context of globalization and European integration, in particular: to increase the interest to the problems of the environmental safety and the ways to resolve it in Ukraine and the EU countries; to provide the students with thorough knowledge on the European Union experience on environmental safety; to promote the development of skills to design ecosafe cultural and educational environment in pre-schools and schools, based on the experience of European countries; to encourage students to independent search for information on the implementation of environmental policy in the EU and its dissemination among the general public and etc.*

Key words: *ecological education, environmental safety, European Union, environmental protection, formation of teacher's ecological and pedagogical culture.*

References

1. Nacional′na dopovid′ pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukrajini / Nac. akad. ped. nauk Ukrajiny ; [redkol.: V. H. Kremen′ (holova), V.I.Luhovyj (zast. holovy), A. M. Huržij (zast. holovy), O. Ja. Savčenko (zast. holovy)] ; za zah. red. V. H. Kremenja. – Kyjiv : Pedahohična dumka, 2016. – 448 s.

2. Osvita dlja staloho rozvytku: Nacional′na dopovid′ / [Uklad.: A.V.Kudin, K.M.Levkivs′kyj, S.M.Stepanenko ta in.]; Za zah. red. S.M.Nikolajenka. – Kyjiv : Znannja, 2007. – 112 s.

3. Zakon Ukrajiny «Pro vyšču osvitu» [Elektronnyj resurs] / Verxovna rada Ukrajiny: oficijnyj veb-portal. – Režym dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (data zvernennja: 13.02.2017). – Nazva z ekrana.

4. Nacional′na paradyhma staloho rozvytku Ukrajiny / za zah. red. akademika NAN Ukrajiny, d.t.n., prof., zasl. dijača nauky i texniky Ukrajiny B. Je. Patona. – Kyjiv: Deržavna ustanova "Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannja ta staloho rozvytku Nacional′noji akademiji nauk Ukrajiny", 2012. – 72 s.

5. Kačyns′kyj A.B. Ekolohična bezpeka Ukrajiny: systemnyj analiz perspektyv pokraščennja / A. B. Kačyns′kyj . – Kyjiv : Nac. in-t stratehičnyx doslidžen′ (NISD), 2002 . – 311 s.

6. Realizacija stratehiji ekolohičnoji bezpeky: intehracija jevropejs′koho dosvidu: prohrama variatyvnoji navčal′noji dyscypliny pidhotovky bakalavriv naprjamiv 6.010101 Doškil′na osvita, 6.040102 Biolohija* [Elektronnyj resurs] / [Mel′nyk O.S., Koreneva I.M., Zahorodnja L.P., Danyl′čenko I.H.]. – Režym dostupu: http://mone.gnpu.edu.ua/images/trprm.pdf (data zvernennja: 6.03.2017). – Nazva z ekrana.

Отримано редакцією 22.05.2017 р.

УДК 378.015.3

Людмила Петрівна Загородня,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри дошкільної педагогіки і психології
Глухівського національного
педагогічного університету
імені Олександра Довженка,
e-mail: l.zagorodnya69@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЯК СКЛАДНИКА ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ

У статті висвітлено питання формування еколого-педагогічної культури в майбутніх вихователів як складника професійного іміджу у процесі вивчення ними спеціального курсу «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду». Здійснено аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми екологічної освіти в країнах Європи й іміджу вихователя дошкільного навчального закладу. Коротко схарактеризовано зміст розділу спецкурсу «Екологічна освіта в країнах Європейського Союзу», принципи і методи його реалізації. Наведено основні питання тестового контролю. Представлено результати оволодіння студентами матеріалом дисципліни. Окреслено перспективи подальших наукових розвідок з означеної проблеми.

Ключові слова: еколого-педагогічна культура вихователя дошкільного навчального закладу, професійний імідж вихователя дошкільного навчального закладу, компоненти іміджу вихователя, складники еколого-педагогічної культури вихователя, європейський досвід професійної підготовки педагогів.

Постановка проблеми. Криза екологічної ситуації набула сьогодні планетарних масштабів. Усе гостріше усвідомлюється людством неможливість співіснування з природою на засадах антропоцентричної парадигми і необхідність виховання у підростаючого покоління біоекоцентричного типу свідомості, який створить підґрунтя для гармонійної взаємодії з природним довкіллям. Найголовнішим в екологічній безпеці повинен стати пріоритет екологічних інтересів людини і суспільства над економічними інтересами, а не науково обґрунтоване сполучення екологічних, економічних і соціальних інтересів, як це має місце дотепер. Наразі фактично немає таких спеціальних наук, де не розглядалися б актуальні проблеми скорочення техногенного впливу на зовнішнє середовище чи взаємозв'язки